

Nicoleta Crăete – femeia cu trupul de ceară

De la Ubu, spre un alt Godot și-napoi

Debuturile în poezie aduc azi multe surprize, pași siguri spre trecerea în surdină a casandrelor ce-i prorocesc dispariția – uitând ori ignorând că poezia s-a născut deodată cu Lumea și va dispărea deodată cu Ea. *Mais, passons...*

Debutul Nicoletei Crăete la Editura Grinta din Cluj-Napoca, urmare a premiului obținut la secțiunea „Manuscris” a Festivalului Internațional de poezie de la Sighetul Marmației, ediția 2018, este un bun exemplu că realitatea inspiratoare, trăirea directă a existenței nu are a-și epuiza vreodată valențele și misterul. De asemenea, este și un argument că actul scrierii artistice nu se poate produce fără o pregătire interioară laborioasă, fără o stăpânire solidă a expresiei, fără o asumare critică a experienței antecesorilor, a viziunii lor asupra universurilor interioare și exterioare.

În cartea intitulată *femeia cu trupul de ceară* găsim poezie proaspătă, dezinhibată, neconformistă, neintimistă, senină mai cu seamă prin oximoron, ludică, reflexivă, în marginea suprarealismului de cea mai bună calitate, cu incursiuni în zona fertilă a

absurdului existențialist, fie și *avant la lettre*. Dacă în multe locuri Nicoleta Crăete pare a descinde din Ubu-ul lui Alfred Jarry, este pentru că jocul ei o cere, cu abordarea din perspectiva abandonării deliberate a sensului prim în favoarea sensului secund. Tablourile sunt un fel de peisaje animate de obiecte aparent aleatorii, ca în picturile lui Yves Tanguy, suprarealul impunându-se fără opreliște, însă, paradoxal, spre dezvăluirea unui straniu subreal. Evident, o afirmație de genul „poezii sunt niște animale sălbatice” (*poemul roșu*, pag. 31) este în ton cu toată întâmplarea ființei din acest volum, mai cu seamă că luciditatea este o omniprezență, întrucât „poezia nu se scrie sub anestezie” (*dacă e să scrii poezie*, pag. 83). Arta poetică a Nicoletei Crăete fiind astfel dezvăluită, să vedem de care „gen proxim” ar putea aparține creația ei. La fel de evident, ea vine dinspre goticul cel mai aplicat, întunericul/ umbra/ noaptea fiind mereu în contrapondere cu lumina/ albul/ ziua. Iată o schiță extrasă de la pag. 20: „ai bătut ușor cu degetul/ în apa neagră/ o pasăre albă/ dormea// a deschis o zi rece/ într-o rochie rece/ cu fața pătată/ de sens” (*tușe*). Atmosfera sumbră, grotescă, concomitent ubuescă și kafkaescă poate fi descoperită de-a lungul întregului volum, lumea e o farsă în care rolurile sunt deja stabilite, nu avem altceva de făcut decât să le descoperim și să le jucăm: „o crinolină albă într-o oglindă spartă/ ca spaima călăului// niște nervuri obosite ale mâinii pocnesc/ prin aparatul foto sânii visează// fără îndoială din spațiu oamenii/ au devenit un om care se joacă// un vis locuia pe partea cealaltă a pielii/ își spune Dumnezeu// copii furiei hrăniți în corzile vocale/ cu spaimă// erosul spânzurat de o rază de soare// o groapă s-a surpat atunci la mijloc/ o mașinărie ne-a luat locul” (*câteva fotografii cu tentă gotică din ziua x*, pag. 21). Absurdul e la el acasă, distopia stăpânește totul, iubirea se stinge aprinzându-se de la „o rază de soare”, ba chiar „iubirea e un eșafod pe care dormim/ iar somnul nostru are ferestre cu vedere spre păsări” (*vis răsturnat*, pag. 18). Inversarea polilor sensului practică consecvent de Nicoleta Crăete înseamnă că nu întunericul este absența luminii, cum credem de obicei, ci lumina este absența întunericului, ea este dependentă de el, el o însoțește neabătut, ea este doar o mască pe care el o poartă adesea, de aceea vom avea „lumina carbonizată a somnului”, „muzica neagră foșnind pe podea/ într-o rochie albă”, „șarpele negru ce poartă cu sine/ o pasăre albă pe care o înghite frecvent”, „somnul cel negru în cearcăne albe”.

Grotescul, goticul, aluzia la spațiul concentraționar chiar cu semnificații de ordin psihanalitic nu lipsesc în construcțiile suprarealiste ale poetei. Un *tablou* (pag. 7) pardă desprins din *Sabatul (Aquelarre)* lui Francisco Goya sună ca așa: „se mănâncă după program/ în mod organizat civilizată neconversat/ primul îi mănâncă celui de-al doilea/ ochiul stâng/ cel de-al doilea îi mănâncă celui de-al treilea/ ochiul drept/ cel de-al treilea următorului/ fața/ următorul următorului/ îi mănâncă răbdarea/ și tot așa/ în caz că nu i s-a mâncat ceva relevant/ ultimul îi mănâncă primului ceva irelevant”. Imaginile

simbolice, aparent paradoxale, trec de la un poem la altul, după „fericit cel ce râde când plânge/ căci a lui va fi tihna/ din urme” (pag. 8), citim, câteva pagini mai departe, „am lăsat un cimitir de poeme în urmele trupului tău/ [...] / dar tu să nu plângi îmi spuseseși/ ce rost ar mai avea acum când toate s-au schimbat între ele/ iar țișătul s-a despărțit de trupul/ care a scris cel mai frumos poem” (*pe plajă*, pag. 11).

Transcendentul este dezbrăcat de mister și coborât în lumea cotidiană, amintindu-mi distihul lui Schiller, din *Dorința* „Crede doar ce inima ta îți dorește/ Căci nimic cerul nu-ți mai făgăduiește”, citat de Dostoievski în *Marele inchizitor. Dumnezeu* (pag. 30) „a adormit în patul nostru/ cât era de lung/ și imediat/ vreo câteva cutremure s-au îmbrăcat în ploi/ dintr-o dantelă neagră/ deși nișel jenați/ i-am sugerat să se dea mai încolo/ însă doar a zâmbit”, ori „[...] un Dumnezeu trist și mânjit/ de frică bate scurt/ îl port de mână/ ca pe un copil [...]” (*Știu că exist*, pag. 40); iată, așadar, un Anti-Godot, revers al celui din textul beckettian, care se multiplică la limita dintre întuneric și lumină: „ei locuiesc pe partea stângă a inimii mele/ partea imobilă/ în imaginație sunt mereu trei/ umbre/ ce poartă pe umeri o cruce/ pe care o rotesc/ un fel de cercul situației/ și fiecare umbră pare a fi umbra celei de dinaintea sa/ un mecanism închis/ cât să taie lumina din jur/ în bucăți egale/pe care să le împartă apoi la copiii/ singurii care mai pot vedea/ cum se naște distanța/ și cu ce este populată distanța/ dintre corpul și mintea mea” (*pentru ce rămân nemișcată mereu și cum se naște distanța*, pag. 70).

Poemele Nicoletei Crăete debutează firesc, arareori cu vreo metaforă, pentru ca, deodată, să se producă virajul în straniu, în alienare, în rescrierea unor situații (arareori, stări) diferite de ceea ce se poate observa cu ochiul liber, privind doar (de) afară, iară nu (din) lăuntru ființei. Moartea însăși „face nudism pe o plajă sălbatică”, e „mireasă virgină de fiecare dată”, „corpul s-a deprins să facă dragoste/ cu lipsa corpului”, „dimineața [e] o cârpă umedă rece uitată / în sertarul de sus”, însă poeta, prin eul ei, prin forța ei, declară ritos: „sunt victima perfectă devorez călăi”! Iată o lectură incitantă, incomodă tocmai pentru că obligă la introspecție și bucură estetic prin siguranța scriiturii. Bine ai venit, Nicoleta Crăete!

Florin Dochia

<http://flowerin-flashbook.blogspot.com/2019/04/nicoleta-craete-femeia-cu-trupul-de.html>

Poeta Nicoleta Crăete este "Femeia cu trupul de ceară"!

O poetă interesantă, incitantă, de un curaj liric introspectiv și care face parte din noul val liric milenarist, este poeta Nicoleta Crăete. Crescută literar în gruparea Direcția 9 și participantă la seratele de poezie din cadrul "Zilele Tribuna", care a moșit maieutic o generație rebelă ce luptă cu metafora, Nicoleta Crăete surprinde cititorii cu un nou volum de versuri, intitulat sugestiv și penetrant ca o sintagmă: "Femeia cu trupul de ceară". Grupajul liric a văzut lumina tiparului la Editura Grinta (2019) a impozantului și dinamicului mecena Gabi Cojocaru, în cadrul colecției Poezia 9, coordonată de poetul Adrian Suciu, fondatorul și liderul de necontestat al Direcției 9. Mâna lirică subtilă, a unei lucrări utile de cenaclu, conduse de poetul Adrian Suciu transpare în stilul versurilor Nicoletei Crăete, care declamă în întunericul lumii ca o lumânare ce arde din dragoste de poezie. Poeta ne propune un stil sintetizat, aproape sinergic, între rebeliunea lirică și introspecția meditativă, cu irizări melancolice. Testura lirică, deliberat nu este încărcată de metafore; am putea spune că de cele mai multe ori poemul întreg este o metaforă încifrată, pe care o cheie bine șlefuită livresc poate descifra/deschide mesajul de un subliminal interiorizat și înmiresmat de reverie. Poetei îi place să șocheze cu măsură, să se dezbrace în goliciunea cea autentică care oferă sensuri și înțelegeri tainice: "strecoară-mi prin gura cheii/o armă albă/și de ea atârnă-mi ușă/eu am tocmit câțiva trecători de carne/ prin vis e mai puțin/și nu prea doare/am început să cred/că pot să-mi fac din crucea mea/piele" (piele). Nicoleta Crăete forțează sintaxa fără însă să o violeze într-un avangardism terbilist. Autoarea scrie ermetic și se dezvăluie în fața unor sensuri cu ascunzișuri înflorate, ce transcend realitatea imanentă: "Tot ce nu poți să spui locuiește în afara ta/ca ghilotina/așteptând la colț un semnal ca să cadă/peste primul cuvânt declanșat de mecanismul incert al memoriei" (dansul negru al memoriei). După lecturarea volumului, ca cititor, primești sentimentul că te-ai aflat în fața unui tablou suprarealist de Salvador Dali. Poeta Nicoleta Crăete se complăce în provocarea lirică a cuvintelor și conceptelor disociate, care se reconstruiesc printr-un deconstructivism asociativ. În această cheie trebuie lecturată poezia autoarei: "nu sunt eu întinsă pe masa asta lungă și albă/nu oes copaci din trupul meu/din care să crească o pădure întregă apoi/ în care să mă pierd" (eu nu sunt aici). Această dialectă a conceptelor lirice străbate ca un fir roșu poemele. Asistăm la o interogație cu sinele a percepției transfigurate prin ochi de poet. "Pământul s-a curbat/a semn de întrebare/ca și

cum părul i-ar fi întunecat/pentru o clipă privirea/sau ca și cum s-a aplecat/să își lege ceva/sau ca și cum/din siguranță nu se naște nimic/doar o ușă în negru/arsă poate de-un piroman în alb” (cum să ucizi bucuria). Pentru poetă sensurile sunt inverse, contradictorii, iar imaginația se zbate în contraste dissociative, care prin transfigurare devin asociative. E paradoxul transcendent al dialecticii lirice propuse. Paradigma este sinergia percepțiilor ce transgresă imanentul și transcendentul într-o bătălie interioară, în care iese victorios cititorul, descoperitor, cu sfială, de tainele înmiresmate ale poeziei noii generații. ”Canibalizarea artistică” este provocarea poetei într-o lume care nu-și mai regăsește sensurile și se auto-devoră: ”Se mănâncă după program/în mod organizat civilizată neconversat/primul îi mănâncă celui de-al doilea/ochiul stâng/cel de-al doilea îi mănâncă celui de-al treilea/ochiul drept/cel de-al treilea următorul/fața” (tablou). Sunt o serie de interogații ce țin de o criminologie asumată.

Nicoleta Crăete a creat o lume fantastică, ireală, dar cu rădăcini adânci înfipite în teluric, nu dezrădăcinată. Autoarea își asumă o umbrelă lirică, acoperitoare, strălucitoare, ca o boltă stelară, în care acoperă de intemperiiile vremii o subsidiaritate subtilă și creștină: ”fericit cel ce râde când plânge/căci a lui va fi tihna/din urmă”. (tihna din urme). Paradigma Nicoletei Crăete este tocmai subtilitatea mesajului între avangardism și tradiție. E o îmbinare sinoptică fericită și fecundă, scriind versuri simple, unele șocante, și totuși care nu devastează comunicarea. Această alegere fericită de stil îndeamnă la o lectură ușoară și interogativă, care umple sufletul cu inima lirică a autoarei. ”Am început să mușc din ziua asta/pământ/aruncat peste cerul ce îți pâlpâie zorii/la capătul ars/spăl sângele morților cu gene ude/să le înflorească drumul din oaze/când trec” (pământ). La Nicoleta Crăete asistăm deliberat la o disjunție trup și suflet, poem și autor într-o imaginație bogată, aproape debordantă. ”am lăsat un cimitir de poeme în urmele trupului tău/peste trupul meu bătea vântul și îmi așeza amintirile” (pe plajă). Autoarea preferă descrierea interiorizată și demantelată a sufletului. Poezia ei este o oglindă spartă în frânturi lirice de chipuri iubite, în care se oglindește sufletul chinuit de mirări. Versurile evadează din cimitirul amintirilor cotidiene într-o lume care co-există cu banalitatea răului. Salvarea vine simplu prin poezie: din dragostea propriei heteronimii. Se observă și o subtilă influență în lexicul contextual din generația optzeci și, mai ales, din poezia lui Adrian Suci. ”Sunt victima perfectă devorez călăi/pe lacrima lor înghețată fac piruiete/discrete cochete” (de interes general). Avem de-a face o ruptură de limbaj poetic, frânturi de vers, în maniera poezilor post-decembriști clujeni din anii `90, de la gruparea Zalmoxis. La Nicoleta Crăete poezia este ardere autentică, o provocare în fața morții unei lumi ce vrea să ucidă literatura. I-aș sugera poetei să apese mai mult pedala accelerației de la nervul liric. Are și de ce și cu ce să facă asta, pentru că deține o respirație lirică ineluctabilă care contaminează preajma. Poeta știe că poezia este cuminecătură. ”Adevărul trece prin mulțime cuminte și gol,, (sfînți în iarbă). Ars poetica autoarei este labiș-iană, dușmanii poeziei sunt lupii ignoranței unei lumi desecralizate. ”Adevăr/din rânjetul sticlos al lupilor/unde m-am așternut să dorm” (arătările zilei). Pentru Nicoleta Crăete ”poezii sunt niște animale sălbatice”, de aceea autoarea trebuie să aibă curajul de a pune mai multă culoare în tabloul liric

deconstructivist, care paradoxal re-construiește și înalță. Poeta arde ca o lumânare, se topește din prea aprinsa credință în poezia care eliberează sufletul ”cum femeia începuse să ardă încet/de la exterior înspre interior/până în miez” ca să lase o ”aromă intensă de ceai/într-o poveste care nu era a mea” (femeia cu trupul de ceară). Autoarea știe să descifreze tainele poeziei și să ni se ofere tainic, goală ca fata împăratului, cu tandrețea unui lirism profund, subtil și parfumat. Poezia ei se topește în lumină până la capăt.

Ionuț Țene / UZPR

<https://uzp.org.ro/07/06/2021/poeta-nicoleta-craete-este-femeia-cu-trupul-de-ceara/>